

Erosaria turdus* in de Golf van Gabès, zuid Tunesië*M.A. Bouwknecht*****Erosaria turdus* in the Gulf of Gabès, southern Tunisia**

The author describes his collecting trip in southern Tunisia during the end of March 2006. To his amazement, 18 specimens of *Erosaria turdus* (Lamarck, 1810) were collected in clay octopus traps that were left in shallow water off Jerba for one night. The specimens had an average length of 24.8 mm and were lighter coloured and lighter build in comparison to specimens collected in the south of Oman, one year earlier. Also, the Tunisian specimens lacked the distinct greenish tint that characterized the Omani specimens. Several other authors describe the occurrence of *E. turdus* in the Gulf of Gabes, and Castelli (2005) describes the catch of 4 specimens at 45 miles south of Lampedusa, Italy. It is suggested the species may be found in other areas within a relatively short timeframe. Most interesting is the question how the species managed to build up a large breeding population in this part of the Mediterranean; either colonization from the Suez canal or introduction of larvae in the vicinity of Jerba are suggested. Therefore, any information about the occurrence of the species in the Mediterranean outside the vicinity of the Gulf of Gabès is most welcome.

Afgelopen maart bracht ik een week door in het oosten en zuiden van Tunesië. Een verplicht onderdeel van elke zoektocht in Tunesische vissershavens is het kijken in de aardewerken kruiken die worden gebruikt voor de vangst van Octopus. Deze kruiken hebben ongeveer de afmeting van een forse emmer, met de vorm van een amfoor; onderaan puntvormig en aan de bovenzijde open. Vissers laten de kruiken overdag aan lange lijnen tot op de bodem zakken. De volgende dag worden de kruiken opgehaald. Octopussen en andere nachtdieren die voor de dag een schuilplaats zoeken in de kruiken worden op deze wijze gevangen.

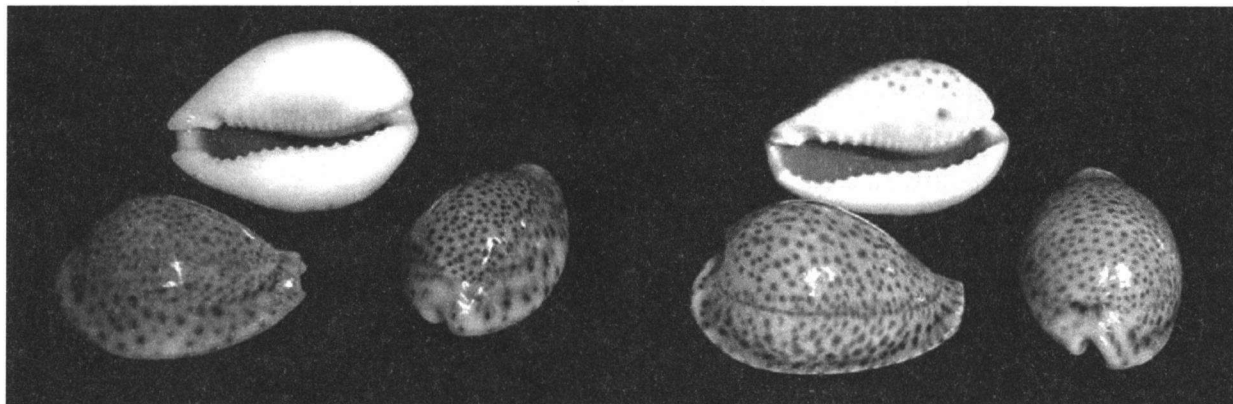
Het eiland Jerba ligt in het zuiden van Tunesië en maakt deel uit van de ondiepe Golf van Gabès. Tijdens een avondwandeling door de vissershaven van Houmt Souk (noordzijde Jerba) kwam een vissersboot juist een lading opgehaalde kruiken lossen. In de kruiken en op de kade vond ik – met grote verbazing – 18 levende exemplaren *Erosaria turdus* (Lamarck, 1810). Alle exemplaren waren volgroeid; gemiddelde lengte 24,8 mm. Grootste exemplaar 32 mm, kleinste exemplaar 19 mm. De vissers waren verbaasd in de interesse die ik toonde in de schelpen; ze vertelden dat ze de soort heel

vaak vonden op allerlei locaties en diepten. Ik kon uit hun Frans-Arabisch helaas niet precies opmaken sinds welk jaar ze de soort als bijvangst opmerken. Wel was duidelijk dat het absoluut geen nieuws voor ze was en ze de soort al zeker een aantal jaar vinden.

Enkele dagen later kwam ik in de souk van Mahdia (180 km ten noorden van Jerba) een groot aantal *E. turdus* tegen in een mand met souvenir schelpen (uitsluitend Mediterrane soorten). De verkoper vertelde dat alle schelpen verkregen waren via vissers uit Mahdia die in de nabije omgeving visten.

In vergelijking met *E. turdus* die ik vorig jaar in het zuiden van Oman verzamelde zijn de Tunesische exemplaren lichter van bouw, lichter van kleur en ontbreekt de groengrijze achtergrond kleur van de bovenzijde.

Op zich is het voorkomen van *E. turdus* in Tunesië geen nieuws; eerdere vondsten op Jerba zijn beschreven door Wimart-Rousseau en Wimart-Rousseau (2004), Demartini en Demartini (2005) en Boyer en Simbille (2005). Delongueville en Scaillet (2004) maken melding van de vondst (mei 2004) van een levend exemplaar op het

Erosaria turdus (Lamarck, 1810)

Links: Levend, in rotsspleet bij eb boven de waterlijn. Mirbat, 70 km ten oosten van Salalah, Zuid-Oman, 01-05-2005

Rechts: Levend, uit Octopuskruik die een nacht in ondiep water heeft gelegen, Jerba, haven van Houmt Souk, Tunesië, 26-03-2006

strand van de haven van Sidi Mansour, enkele kilometers ten noorden van Sfax en 100km ten noorden van Jerba. Vervolgens verkrijgen zij nog twaalf exemplaren van locale vissers. De verspreiding van de soort is dus niet beperkt gebleven tot de wateren rond Jerba; Sfax ligt 100 km - en Mahdia 180 km - ten noorden van Jerba.

Castelli (2005) maakt melding van de vondst van vier exemplaren op 45 mijl ten zuiden van Lampedusa (Italië) op een diepte van 45 meter (oktober 2005). Deze locatie bevindt zich 170 km ten oosten van Sfax. Hiermee lijkt de verspreiding van de soort zich niet te beperken tot de ondiepe kustwateren van Tunesië. Gezien het algemene voorkomen in zuid Tunesië en de snelle verspreiding zou het mij niet verbazen als de soort de komende jaren op veel meer plaatsen opduikt.

Het meest interessant blijft voor mij de vraag hoe de soort terecht gekomen is in de Golf van Gabès. Zoals ook uiteengezet door Boyer en Simbille (2005) zijn er twee plausibele mogelijkheden. Ten eerste een opmars vanuit het Suezkanaal. Hierbij moet opgemerkt worden dat het in dat geval merkwaardig is dat meldingen van populaties uit de noordkust van Egypte en uit Libië ontbreken en dat de soort zich in dat geval blijkbaar niet of nauwelijks verspreid heeft in de richting van Cyprus en Turkije zoals doorgaans het geval is met Rode Zee-exoten. De incidentele vondst van een of enkele exemplaren langs de westkust van Israël en nabij Port Saïd berust waarschijnlijk eerder op overlevende larven als op de aanwezigheid van een zich voortplantende lokale populatie.

De tweede hypothese gaat uit van een introductie van larven in de nabijheid van het huidige verspreidingsgebied (zoals een ballastwaterlozing in de haven van Tripoli of Gabès). Hierbij is het de vraag of een eenmalige

introductie van larven reeds voldoende kan zijn om een grote en gezonde populatie voort te brengen. Als introductie van larven zo succesvol blijkt te zijn is het merkwaardig dat er nog geen populaties van de soort nabij het Suezkanaal of in Israël gevonden zijn.

Beide theorieën spreken elkaar dus deels tegen. Voor het krijgen van een degelijk antwoord op de vraag hoe *Erosaria turdus* in Jerba terecht is gekomen is meer informatie nodig. Vooral interessant zijn mogelijke vondsten in Libië, de Middellandse Zee-kust van Egypte en uit de oostelijke Middellandse Zee-landen zoals Israël. *Erosaria turdus* is dus zeker een soort om op te letten tijdens uw volgende verzamelreis!

Graag bedank ik Henk K. Mienis en Rob Moolenbeek voor het beschikbaar stellen van de beschreven literatuur en Gijs C. Kronenberg voor het nazien van dit artikelje.

Literatuur

- WIMART-ROUSSEAU, D. & WIMART-ROUSSEAU, J., 2004. *Erosaria turdus* vivante a Djerba! — *Xenophora*, 105: 8-9.
- DELONGUEVILLE, CH. & SCAILLET, R., 2004. *Erosaria turdus* (Lamarck, 1810) dans le Golf de Gabes, Tunisie. — *Novapex*, 5 (4): 147-148.
- DEMARTINI, J. & DEMARTINI, J., 2005. *Erosaria turdus* thrives in the Mediterranean Sea. — *Triton*, 12: 1.
- CASTELLI, V.D., 2005. Prima segnalazione di *Cypraea turdus* (Lamarck 1810) nel Canale di Sicilia. — *Il Naturalista Siciliano*, 29 (3-4): 185-186.
- BOYER, F. & SIMBILLE, C., 2005. About the settling of *Erosaria turdus* (Lamarck, 1810) in Mediterranean. — *Bollettino Malacologico*, 41 (5-8): 9-12.

Adres van de auteur:
Matthijs Bouwknegt
Pomona 450
6708 CS Wageningen
mabouwknegt@hotmail.com